

Korte boekbespreking

Wolken gaan voorbij...

A.N. Hendriks

Voor het besef van velen is het postmoderne klimaat waarin wij leven, een ernstige bedreiging voor de preek. Kan men nog wel met het grote verhaal van God komen, nu de tijd van de grote verhalen voorbij schijnt te zijn? A. Altena, predikant van de SoW-gemeente Assen-Noord, legt ons een studie voor waarin hij laat zien hoe postmodern denken niet zonder meer de prediking bedreigt, maar positieve impulsen kan geven voor een prediking die de mens van nu aanspreekt. Daardoor is het mogelijk de preekkunde in theorie en praktijk te vernieuwen en bij de tijd te brengen.

Nadat de auteur enige hoofdthema's van het postmoderne denken in kaart heeft gebracht, kiest hij voor zes motieven die zijns inziens relevant zijn voor de preekkundige bezinning. Als zodanig noemt hij o.a. het motief van 'terreurvrije ruimte': de hoorders wordt ruimte gelaten om in vrijheid in te gaan op wat in de preek gezegd wordt; het motief van 'de openheid': de betekenis van de tekst staat niet zonder meer vast; en het motief van 'het geheim': er is geen laatste woord over God te spreken.

Deze motieven dagen de preekkunde uit tot een nieuwe houding en praktijk. Altena neemt de uitdaging aan en komt aan de hand van de genoemde motieven tot een eigen preekkundige benadering. Voortbordurend op de inzichten van moderne homileten als G.D.J. Dingemans en H. Luther, kiest hij dan voor de metafoer van de preek als *open kunstwerk*, waarbij de nadruk valt op de eigen activiteit van de hoorders. Er moet zo gepreekt worden dat de hoorders hun eigen preek kunnen maken. Het gaat niet slechts om een rekenen *met* de hoorders, maar om een rekenen *op* de hoorders. Het zijn namelijk de hoorders die uiteindelijk de werking van de preek tot stand brengen door het gehoorde te verbinden met hun eigen geloofsverhaal. Altena laat zien wat dit alles betekent voor de manier waarop gepreekt wordt.

De predikant is dan ook niet iemand die namens God met een gezagsvolle boodschap komt, maar een *ensceneur*, die de mensen doet deelnemen aan het 'preekgebeuren', de bijbeltekst 'opvoert' en door zijn persoonlijkheid en betrokkenheid in hoge mate bepaalt of de hoorders geraakt worden. Tegelijk is de predikant *taalkunstenaar*, die met beeldende taal de mensen weet aan te spreken. Juist poëtisch taalgebruik sluit aan op het klimaat van onze tijd.

Het boek van Altena is boeiend voer voor theologen. We krijgen hier een modern preekkundig concept in optima forma. Wie weten wil wat er homiletisch vandaag speelt, kan in deze studie terecht. Tegelijk ervaar je als gereformeerde hoever dit concept van ons afstaat. Van de tekst als Woord van God, van de prediking als bediening van dit Woord en van de predikant als de verkondiger van dit Woord is weinig of niets over. Je kunt uit dit boek veel leren over postmodern denken en hoe mensen er vandaag aan toe zijn. Maar in deze studie wordt mijns inziens te veel gecapituleerd voor de postmoderne mens. Ook deze mens met al zijn aversie tegen gezagsvolle woorden, met zijn twijfels en bedenkingen, zal het hoofd moeten buigen en moeten leren dat het abc van de omgang met God is: luisteren naar zijn stem. Ook voor postmoderne mensen geldt nog altijd wat Paulus zo treffend noemt 'de gehoorzaamheid van het geloof' (Rom. 1:5).

N.a.v.: A. Altena, *WOLKEN GAAN VOORBIJ.... EEN HOMILETISCH ONDERZOEK NAAR MOGELIJKHEDEN VOOR DE PREEK IN EEN POSTMODERN KLIMAAT*, uitg. Boekencentrum Zoetermeer (2003), 209 pag., ISBN 90 239 1356 6, prijs € 23,90.